

Załącznik do uchwały Nr LXIX/1045/2023
Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie
z dnia 28 grudnia 2023 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE BORNE SULINOWO
NA LATA 2024-2026**

BORNE SULINOWO, grudzień 2023

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	3
II. Podstawy prawne	5
III. Charakterystyka gminy Borne Sulinowo.....	6
IV. Zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	8
V. Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie	8
VI. Zasoby instytucjonalne.....	20
VII. Adresaci programu	21
VIII. Analiza SWOT	22
IX. Cele Programu	25
X. Realizatorzy Programu	30
XI. Źródła finansowania	30
XII. Monitoring i ewaluacja Programu	30
XIII. Przewidywane efekty	31
XIV. Zakończenie.....	31

I. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego, jak również naturalnym środowiskiem rozwoju człowieka. Rodzina to grupa niezastąpiona, stanowiąca załączek szerszej społeczności. Jest podstawowym elementem struktury społecznej. Pełni szereg funkcji niezbędnych społecznie. Związana jest z małżeństwem i rodzicielstwem. Jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtuje się osobowość dziecka. Rodzina oddziałuje na dziecko przekazując mu system wartości, tradycje, poglądy. Rodzina funkcjonująca prawidłowo daje jej członkom poczucie bezpieczeństwa, wzmacnia ich rozwój osobisty. Ma kluczowe znaczenie dla życia i prawidłowego rozwoju dziecka.

W rodzinie realizowane są określone zasady, które pozwalają budować prawidłowe relacje społeczne, co wpływa na ochronę dzieci i młodzieży przed podejmowaniem ryzykownych zachowań. W przypadku wystąpienia jakiegokolwiek dysfunkcjonalności rodziny państwo ma obowiązek zapewnić dziecku specjalną ochronę i pomoc w przezwyciężaniu zaistniałej sytuacji.

Współczesną rodzinę coraz częściej dotykają znaki czasu takie jak rozluźnienie więzi społecznych, koncentracja na pracy zawodowej i konsumpcji. Rodzina przestaje być stałym, pewnym i absolutnym punktem odniesienia. Zmiany społeczno-kulturowe powodują, że często nie radzi sobie z wypełnianiem swoich podstawowych funkcji, przede wszystkim zaś funkcji opiekuńczej i wychowawczej.

Współczesna rodzina stała się bardziej wymagająca od tej, która funkcjonowała w Polsce jeszcze pod koniec poprzedniego stulecia. Wzrastają wymagania wobec rynku pracy, dochodów, standardu życia, wygody. Obecnie, obok rodzin tradycyjnych, które już wydają się być mniej „tradycyjne” niż kiedyś, coraz częściej pojawiają się alternatywne modele życia rodzinnego (związki świadomie bezdzietne, małżeństwa wizytowe, samotne rodzicielstwo, związki nieformalne). Jednocześnie warunki społeczno-ekonomiczne kraju powodują, że dla funkcjonowania w przyszłości społeczeństwa, już dziś rodzina jest istotnym elementem budowania silnego społeczeństwa.

Odpowiedzią na tę sytuację powinna być głęboka analiza obecnej i przyszłej sytuacji oraz walka o polską rodzinę, uwzględniająca społeczne potrzeby i przemiany. Kierunki tej walki wyznacza m.in. polityka rodzinna państwa, która powinna być realizowana począwszy od najniższego szczebla administracji rządowej, tj. na poziomie gmin poprzez tworzenie lokalnych programów wspierających polskie rodziny.

Działalność na rzecz rodzin powinna koncentrować się na wyrównywaniu pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzeniu im równych szans oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego, natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń.

Częstymi problemami destabilizującymi więzi rodzinne są ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, choroba alkoholowa, stosowanie przemocy wobec domowników, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny zmagające się z którymkolwiek z wymienionych problemów wymagają specjalistycznej pomocy ze strony m.in. pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, psychologów, a także policji. Każde z działań, któregośkolwiek z pracowników powinny być ukierunkowane na przywrócenie ładu oraz prawidłowego funkcjonowania rodziny, w tym zapobiegać ewentualnym nieszczęściom. Najważniejsza jest jednak pozycja dziecka, ponieważ to jego dobro jest nadrzędną sprawą, dlatego też Program powinien uwzględniać dziecko, jego zażyłość oraz emocjonalną więź z rodzicami, a także zapobiegać sytuacjom, w których dziecko zmuszone jest opuścić rodzinę.

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Borne Sulinowo na lata 2024-2026 jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w Gminie Borne Sulinowo w latach 2021-2023 i jest skierowany do rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Borne Sulinowo. Został opracowany w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i jest spójny z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2025.

Program obejmuje profilaktykę, która ograniczy czynniki ryzyka istniejące w rodzinie i jej otoczeniu społecznym oraz rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Ideą w tworzeniu Programu jest przekonanie o niezastąpionej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka, którą należy promować i wzmacniać, zwłaszcza wobec wyzwań współczesnego świata. Jeżeli w rodzinach pojawiające się problemy przewyższają możliwość ich rozwiązania we własnym zakresie, przy wykorzystaniu własnych środków oraz zasobów, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz. Należy wtedy dołożyć wszelkich starań, aby takie rodziny uzyskały profesjonalną pomoc tak, aby w przyszłości same mogły funkcjonować bez konieczności wsparcia różnych

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 jest rozwijanie funkcjonującego w Gminie Borne Sulinowo spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Planowane w programie działania, w zależności od celów, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały charakter: profilaktyczny, interwencyjny i reintegracyjny.

Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym sytuacje kryzysowe powinny świadczyć lokalne służby i instytucje publiczne, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny. Ich działania powinny się opierać na zasadach wzajemnej współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Realizacja programu będzie się odbywać za zgodą rodziny oraz z jej aktywnym udziałem, przy wykorzystaniu jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

II. Podstawy prawne

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 w gminie Borne Sulinowo powstał w oparciu o następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, ze zm.).
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426).
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.).
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.)
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.).
8. Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz.U. z 2022r. Poz. 2230 ze zm.).
9. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2023 r. poz. 1923 ze zm.).
10. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 390 ze zm.).
11. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1993 ze zm.).
12. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.).
13. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.).
14. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2023 r. poz. 2424 ze zm.).
15. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm.).

III. Charakterystyka gminy Borne Sulinowo

Gmina Borne Sulinowo jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie zachodniopomorskim, w południowo-wschodniej części powiatu szczecineckiego, a jej siedzibą jest miasto Borne Sulinowo. W skład gminy wchodzi łącznie z miastem Borne Sulinowo 39 miejscowości, z tego utworzono 18 sołectw.

Powierzchnia gminy wynosi 484,5 km², co stanowi 27,5% powierzchni powiatu szczecineckiego i 2,11% powierzchni województwa zachodniopomorskiego.

Analiza struktury ludności w oparciu o informacje związane ze strukturą demograficzną mieszkańców gminy Borne Sulinowo pozwoli na określenie jej wpływu na wiele społeczno-ekonomicznych aspektów. Poniższe informacje oraz tabele obrazowo przedstawią liczbę mieszkańców gminy Borne Sulinowo w latach 2020 – 2022, strukturę bezrobocia czy powody, dla których osoby i rodziny trafiają do systemu pomocy społecznej.

Poniżej przedstawiono dane na temat liczby mieszkańców gminy Borne Sulinowo zameldowanych na pobyt stały z podziałem na mężczyzn i kobiety oraz wybrane grupy wiekowe.

2020	9163 mieszkańców, w tym 4481 mężczyzn, 4682 kobiet
2021	8989 mieszkańców, w tym 4392 mężczyzn, 4597 kobiet
2022	8913 mieszkańców, w tym 4359 mężczyzn, 4554 kobiet

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Borne Sulinowo podziałem na płeć i wiek

Wiek	Płeć	2020 9163 mieszkańców	2021 8989 mieszkańców	2022 8913 mieszkańców
0-17	Kobiety	793	784	772
	Mężczyźni	781	755	739
18-60	Kobiety	2541	2458	2417
18-65	Mężczyźni	2928	2858	2815
> 60	Kobiety	1348	1355	1365
> 65	Mężczyźni	772	779	805
	Razem	Kobiet 4682 Mężczyzn 4481	Kobiet 4597 Mężczyzn 4392	Kobiet 4554 Mężczyzn 4359

Źródło: Opracowanie własne

Analizując strukturę społeczeństwa gminy Borne Sulinowo ze względu na wiek, to we wszystkich latach największą grupę mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym: kobiety w przedziale wieku 18-60 lat i mężczyźni w przedziale wieku 18-65 lat. W 2020 roku było to 59,69% ogółu mieszkańców, w 2021 roku 59,14%, a w 2022 roku 58,70%. Jednocześnie można zauważyć, że spadek liczby osób w wieku produkcyjnym w 2022 roku w porównaniu do 2020 roku wynosi 4,34%.

Z powyższych danych wynika, że społeczeństwo gminy, choć nieznacznie, starzeje się. Systematycznie wzrasta liczba osób powyżej 60 (kobiety) i 65 (mężczyźni) roku życia, czyli w wieku poprodukcyjnym – wzrost na przestrzeni analizowanych lat wynosi 2,36%.

Jednocześnie można odnotować spadek liczby osób młodych, w wieku do 18 roku życia. W 2020 roku stanowili oni 17,18% ogółu mieszkańców, w 2021 roku już 17,12%, a w 2022 roku 16,96% a ich spadek na przestrzeni badanych lat wynosi 4,01%.

W roku 2022 stopa bezrobocia w gminie Borne Sulinowo wynosiła 6,5% i była niższa niż dla powiatu szczecineckiego (14,2%), a także niższa niż dla województwa zachodniopomorskiego (7,1%). Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z gminy Borne Sulinowo wynosiła 384 osoby, w tym 56,7% stanowiły kobiety, a 43,3% mężczyźni. Udział osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności wyniósł 4,19%.

IV. Zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Mając na względzie powyższe uregulowania, założenia do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zasadę dobra dziecka i dobra rodziny opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026.

V. Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie

Problemy społeczne występują w każdej lokalnej społeczności, jednak ich wielkość oraz rodzaj mogą mieć różne wymiary w zależności od czynników, które je kształtują. Mimo wszystko problemy społeczne zawsze w ocenie społeczeństwa uznawane są za zjawiska niepożądane, nieakceptowane, szkodliwe, a przede wszystkim zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu określonej społeczności, dlatego też wymagają one aktywnej i skutecznej interwencji.

Na szczeblu lokalnym, gmina zobowiązana jest do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i pomocy społecznej w celu zaspokojenia potrzeb jej mieszkańców. Pomoc powinna i jest adresowana bezpośrednio do osób najbardziej jej potrzebujących. Skupia się w ten sposób na rozwiązywaniu konkretnych problemów.

Instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości jest pomoc społeczna. Istotnym elementem wspierania

rodziny jest udzielanie oraz zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno – bytowej.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie jest jednostką organizacyjną gminy, powołaną do wykonywania zadań samorządu gminnego, w szczególności z zakresu szeroko pojmowanej pomocy społecznej. Ośrodek realizuje zadania o charakterze obligatoryjnym i fakultatywnym, a środki na realizację tych zadań pochodzą z budżetu państwa i przekazywane są w formie dotacji albo pochodzą z budżetu Gminy Borne Sulinowo.

Działania ukierunkowane są na usamodzielnianie osób i rodzin, a także integrację osób ze środowiskiem. Odbývają się w oparciu o formy pomocy, dostosowane do potrzeb osoby lub rodziny, które uwzględniają indywidualną sytuację osoby lub rodziny. Celem działań Ośrodka jest doraźna oraz długofalowa pomoc, która powinna pomóc przywrócić prawidłowe, zgodne z normami ogólnymi funkcjonowanie osoby lub rodziny.

Wsparcie w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w ramach systemu pomocy społecznej

Udzielona pomoc musi być adekwatna do zaistniałego problemu poprzez wykorzystanie dostępnych zasobów, uprawnień i możliwości. Dana pomoc może mieć formę świadczenia pieniężnego, rzeczowego, instytucjonalnego oraz usług. W celu uzyskania zamierzonego celu poprzez udzielenie odpowiednich świadczeń z pomocy społecznej konieczna jest właściwa współpraca pracowników ośrodka pomocy społecznej z osobami i rodzinami wnioskującymi o przyznanie pomocy.

Na przełomie lat 2020 – 2022 Ośrodek udzielił pomocy finansowej i wsparcia z zakresu pomocy społecznej następującej liczbie mieszkańców:

- 2020 rok – 652 osoby (7,12% wszystkich mieszkańców)
- 2021 rok – 437 osób (4,87% wszystkich mieszkańców)
- 2022 rok – 415 osób (4,54% wszystkich mieszkańców)

Powody udzielenia pomocy finansowej sklasyfikowano według zapisu art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Najczęstszymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej, były kolejno: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz alkoholizm i bezdomność.

Tabela 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy ze względu na powód sytuacji życiowej

L.p.	Powody trudnej sytuacji	2020	2021	2022
1.	ubóstwo	225	188	189
2.	sieroctwo	0	2	1
3.	bezdomność	0	14	11
4.	potrzeba ochrony macierzyństwa	39	42	47
	w tym: wielodzietność	32	38	43
5.	bezrobocie	122	132	134
6.	niepełnosprawność	126	105	92
7.	długotrwała lub ciężka choroba	186	186	187
8.	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;	39	42	43
9.	przemoc w rodzinie	3	2	0
10.	alkoholizm lub narkomania	39	29	25
11.	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	3	4
12.	zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	0	0	1

Źródło: Opracowanie własne

Powyższe dane wskazują, że ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezrobocie są zdecydowanie najbardziej dominującymi czynnikami udzielania pomocy przez Ośrodek.

Dominującą przyczyną, dla której osoby i rodziny trafiają do systemu pomocy społecznej jest ubóstwo. Przejawia się ono brakiem dostatecznych środków materialnych do zaspokajania potrzeb życiowych osoby lub rodziny. Planowana działalność w zakresie zabezpieczenia społecznego, pomocy najuboższym i zwalczania ubóstwa, winna znaleźć odzwierciedlenie w polityce państwa, również w konstrukcji budżetu i planowaniu wydatków na pomoc społeczną.

Nie ulega wątpliwości, że pozostałe najczęstsze powody udzielania pomocy, mają bezpośredni wpływ na poziom ubóstwa i pozostają z nim w ścisłej korelacji.

Osoby bezrobotne to w przeważającej części osoby bez kwalifikacji zawodowych, z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym. Osoby i rodziny mające problemy z zaspokajaniem podstawowych potrzeb życiowych swoich i bliskich poprzez niemożność realizowania się zawodowo bez wątplenia odczuwają dyskomfort i frustrację. Niezależność finansowa ułatwia funkcjonowanie rodzinom, rozwijanie się, organizowanie wolnego czasu. Brak stabilizacji w tym zakresie stanowi poważny problem dla każdej osoby i rodziny.

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność to kolejny z dominujących powodów, dla których osoby zgłaszają się o pomoc.

Bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i potrzeba ochrony macierzyństwa to kolejne problemy rodzin wymagające pomocy i wsparcia ze strony specjalistów. Istotnym elementem wsparcia jest tutaj praca socjalna, wsparcie asystenta rodziny oraz wsparcie instytucjonalne.

Uzależnienie od alkoholu i substancji psychoaktywnych

Kolejnym problemem, z jakim zmagają się rodziny w gminie Borne Sulinowo, jest uzależnienie od alkoholu jednego z członków rodziny (lub innych substancji odurzających, w tym narkotyków). Z danych z lat 2020-2022 wynika, że liczba rodzin, w których jako powód korzystania z pomocy społecznej wskazuje się problem uzależnienia od alkoholu przynajmniej jednego z członków rodziny, zmniejsza się. Nie mniej, w ocenie pracowników Ośrodka, nie oznacza to zmniejszenia problemu, a jedynie wynika z braku chęci współpracy w rozwiązywaniu tego problemu i zaprzeczaniu jego istnieniu.

W gminie Borne Sulinowo od wielu lat działa Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 3. Dane na temat działań Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	2020	2021	2022
Liczba posiedzeń Komisji	15	18	21
Liczba zgłoszeń, w tym:	16	27	16
- członkowie rodziny	10	8	9
- Policja	4	4	1
- Prokuratura	0	7	3
--Zespół Interdyscyplinary	1	2	0
- MGOPS	1	5	3
- Inne	0	1	0
Liczba skierowań na leczenie	8	19	8

Źródło: Opracowania własne

Programy profilaktyczne, których celem jest budowanie wśród młodzieży szkolnej świadomości o zagrożeniach, jakie niosą ze sobą nałogi, w tym zażywanie środków odurzających nie są wystarczające dla rozwiązania problemu. Brak jest bowiem odpowiednich narzędzi mających na celu pomoc osobom już uzależnionym i ich rodzinom.

Często uzależnienie od alkoholu i substancji psychoaktywnych połączone z innymi problemami, powodują skutki traumatyczne dla całych rodzin. Wiele bowiem sytuacji, w których dochodzi do stosowania przemocy wobec domowników ma właśnie związek z nadużywaniem alkoholu lub środków odurzających przez co najmniej jednego członka rodziny.

Przemoc domowa

Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ze strony rodziców, doznane urazy, krzywdy fizyczne i psychiczne, w bardzo negatywny sposób wpływają na kształtowanie się osobowości człowieka. W życiu dorosłym dziecka krzywdzonego mogą wystąpić zaburzenia osobowości, depresje, próby samobójcze, większa skłonność do sięgania po alkohol czy środki psychoaktywne. Ponadto, osoby doświadczające przemocy w dzieciństwie, jako osoby dorosłe częściej wykazują skłonność do stosowania przemocy wobec swoich dzieci, powielając przemocowe zachowania rodziców.

Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej określa ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zgodnie z jej zapisami, od 2011 roku w Gminie Borne Sulinowo funkcjonuje system przeciwdziałania przemocy domowej oparty na interdyscyplinarnej współpracy instytucji i podmiotów, prowadzonej w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz pracy powoływanych przez Zespół Interdyscyplinarny grup diagnostyczno- pomocowych realizujących procedurę „Niebieskie Karty” w indywidualnych przypadkach.

Procedurę mają obowiązek wszcząć funkcjonariusze Policji, przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, przedstawiciele gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawiciele oświaty oraz ochrony zdrowia biorący udział w interwencji związanej ze stosowaniem przemocy w rodzinie lub w przypadku uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie wypełniając formularz „Niebieskiej Karty” (NK).

Siedziba Zespołu znajduje się w budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie, który zapewnia obsługę administracyjną. W skład Zespołu i grup diagnostyczno- pomocowych wchodzi pracownicy Ośrodka (socjalni i asystent rodziny) oraz przedstawiciele innych jednostek działających na rzecz rodzin.

Tabela 4. Dane na temat założonych Niebieskich Kart w latach 2020 – 2022

		2020	2021	2022
1.	Liczba formularzy NK wszczynających procedurę w tym:	8	10	10
1.1	Przekazywane przez przedstawicieli policji	6	6	5
1.2	Przekazywane przez przedstawicieli pomocy społecznej	2	3	5
1.3	Przekazywane przez przedstawicieli oświaty	0	1	0
1.4	Przekazywane przez przedstawicieli ochrony zdrowia	0	0	0
1.5	Przekazywane przez przedstawicieli GKRPA	0	0	0
2.	Liczba zakończonych procedur NK	6	8	8
3.	Liczba procedur NK w trakcie realizacji	12	15	14

Źródło: Opracowania własne

Na potrzeby mieszkańców gminy borykających się z problemem przemocy zatrudniony został psychoterapeuta, którego zadaniem jest udzielanie wsparcia w ramach prowadzonego Punktu Konsultacyjnego dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie. Punkt ten działa w siedzibie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W 2020 roku wsparcie otrzymało 26 osób, w 2021 roku 28 osób, a w 2022 roku 31 osób.

W gminie Borne Sulinowo opracowano Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Cele szczegółowe programu obejmują:

1. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
2. Ochronę Ofiar Przemocy w Rodzinie – Zwiększenie Efektywności Pracy z Rodziną z Problemem Przemocy Domowej.
3. Systematyczną Edukację Środowiska Lokalnego.
4. Promowanie Efektywnych Sposobów Rozwiązywania Konfliktów w rodzinie oraz Sposobów Radzenia Sobie z Agresją i Złością.

Realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie koordynuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie we współpracy z Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym i innymi jednostkami działającymi na rzecz dobra rodzin.

Wsparcie asystenta rodziny

Identyfikowanie rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu ról społecznych, powinno być odpowiednio wczesne i mieć charakter profilaktyczny, tak by tworzyło to odpowiednie warunki rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształcenia wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych opiera się na planowych działaniach mających na celu pomoc w przywróceniu rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Rozpoczęcie pracy z rodziną lub osobą najczęściej zaczyna się od momentu pozyskania przez pracownika socjalnego informacji o trudnościach występujących w rodzinie. Często osobami zauważającymi potrzebę interwencji pracownika socjalnego w środowisku są sąsiedzi lub najbliższa rodzina. Nierzadko pracownik socjalny podejmuje działania interwencyjne w terenie na wniosek przedstawicieli innych służb społecznych, takich jak: pracownicy ochrony zdrowia, pedagodzy szkolni, psycholodzy, terapeuci, kuratorzy, funkcjonariusze policji, przedstawiciele gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, przedstawiciele Kościoła, którzy wykonując swoją pracę zauważają potrzebę wsparcia osób przeżywających trudności w celu rozwiązania ich trudnej sytuacji życiowej.

Jednym z elementów niepieniężnego wsparcia rodzin jest praca socjalna, która skierowana jest do rodzin przeżywających trudności. Jej celem jest udzielenie pomocy osobie/rodzinie w celu rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej oraz jej zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, a także poprawa funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest w oparciu o dokonanie przez pracownika

socjalnego diagnozy sytuacji w rodzinie, opracowanie planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji i posiadanego potencjału osoby/rodziny oraz realizację działań określonych w planie pomocy przy aktywnej współpracy rodziny.

Jednym z narzędzi pracy z rodziną jest wprowadzenie do niej asystenta rodziny. Ma on pełnić odmienną funkcję od pracownika socjalnego. Czas, który poświęci rodzinie, będzie dostosowany do jej naturalnego rytmu i potrzeb. Zadaniem asystenta rodziny jest całościowe wspieranie rodziny wychowującej dzieci, zagrożonej wykluczeniem społecznym. Bardzo ważnym elementem pracy jest indywidualne podejście do rodziny i jej problemów, co będzie służyło rozwojowi kompetencji wszystkich jej członków – rodziców i dzieci.

Prawo do skorzystania z asystentury mają również rodziny, które jedynie przeżywają przejściowy kryzys wynikający z rozwoju rodziny lub zdarzenia losowego. Asystent rodziny ma służyć wsparciem takiej rodzinie, aby ich trudności nie pogłębiły się i nie stały się przewlekłe, a w miarę współpracy stały się możliwe do rozwiązania.

Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych stanowi zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadanie obowiązkowe gminy. Zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informacje o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka z wnioskiem o przydzielenie asystenta rodziny. Po otrzymaniu wniosku kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela rodzinie asystenta rodziny.

W roku 2020 roku w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie zatrudniony był 1 asystent rodziny, w 2021 i 2022 roku zatrudnionych było dwóch – drugi asystent rodziny zatrudniony został w ramach realizowanego w latach 2021-2023 Projektu pn. "W rodzinie siła!".

W praktyce, zarówno służby społeczne, sądy jak i pracownicy socjalni w trakcie procesu rekrutacji rodzin do asystencji zauważają wiele czynników ryzyka zagrożenia bezpieczeństwa dzieci, wśród których wyróżnia się: młody wiek rodziców, wielodzietność, samotne rodzicielstwo, nieplanowana ciąża, ubóstwo, brak wsparcia ze strony najbliższej rodziny, nadużywanie substancji odurzających, upośledzenie umysłowe lub zaburzenia psychiczne rodziców, niewystarczające umiejętności wychowawcze, niezaradność życiowa, przemoc domowa, zaniedbywanie potrzeb dzieci, wyuczona bezradność.

Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów z jakimi boryka się osoba wspierana, wzbudzaniu w niej wiary w swoje możliwości oraz motywowanie do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez nią za niemożliwe. Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie rodzinom i jej członkom możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na zmiany w swoim życiu oraz podwyższenie samooceny. Praca asystentów rodziny ukierunkowana jest na udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa

domowego, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz wychowawczych. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, która pozwoli im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci.

Współpraca z asystentem odbywa się za zgodą rodziny i przy aktywnym jej udziale lub zgodnie z postanowieniem sądu.

Zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta rodziny należy m.in. opracowanie i realizacja plany pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, udzielanie wsparcia dzieciom czy podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Do szczególnych zadań asystenta należy m.in. wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej. Działania asystentów rodziny zmierzają do osiągnięcia przez rodzinę pełnej samodzielności oraz niezależności życiowej. Ukierunkowane są na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić rodzinę biologiczną. W przypadku, kiedy dziecko umieszczone zostaje w pieczy zastępczej, mając na uwadze jego więzi emocjonalne z rodziną i środowiskiem, motywuje się rodziców do zmiany dysfunkcyjnego dotychczasowego funkcjonowania oraz tworzenia warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dających szansę na jego powrót do domu. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem. W celu zapobiegania umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej i wzmocnieniu rodziny w wypełnianiu podstawowych funkcji zachodzi daleko idąca potrzeba wsparcia rodziny.

Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, zdarzają się również takie, gdzie negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie, uniemożliwiają realizację planu pomocy oraz działań wspierających przez asystenta rodziny. Brak współpracy ze strony rodziców stanowi jedną z trzech przesłanek zakończenia pracy asystenta w rodzinie.

Tabela 5. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w gminie Borne Sulinowo w latach 2020 – 2022

	2020	2021	2022
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	19	30	34
Liczba dzieci w rodzinach objętych pracą asystenta	35	25	97
Liczba asystentów rodziny	1	2	2

Liczba rodzin, w przypadku których zakończono współpracę, w tym z powodu:	5	3	6
- osiągnięcia celu	1	1	2
- zaprzestanie współpracy przez rodzinę	3	2	3
- brak efektów współpracy	1	0	1

Źródło: Opracowanie własne

W sytuacji braku współpracy ze strony rodziców z asystentem rodziny oraz rażących zaniedbań godzących w dobro dziecka, właściwe instytucje mają obowiązek interweniowania w imię nadrzędnego priorytetu ochrony dobra dziecka, w tym spoczywa na nich obowiązek informowania sądu rodzinnego o trudnej sytuacji dzieci w rodzinie, a w przypadku występowania jakiegokolwiek formy krzywdzenia dziecka również obowiązek zawiadomienia prokuratury/policji.

Opłata gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej

Istotną częścią Gminnego Programu jest realizacja zadania polegającego na wnoszeniu opłaty za pobyt dzieci z terenu naszej gminy w rodzinach zastępczych lub umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Gmina, na podstawie art. 191 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zobowiązana jest do częściowego pokrywania tych wydatków.

Tabela 6. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w poszczególnych latach oraz koszty opłat za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

	2020	2021	2022
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w kolejnych latach	0	1	3
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	9	9	11
Odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej	40.567,87	74.178,43	87.921,89

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie danych z powyższej tabeli zauważyć można, iż koszty ponoszone za pobyt dzieci w pieczy zastępczej systematycznie rosną. Jest to związane ze zwiększającym się udziałem procentowym gminy w kosztach oraz czasem pobytu dzieci w pieczy oraz coroczną waloryzacją opłat. W pierwszym roku pobytu dziecka koszt odpłatności to 10%, w drugim 30%, a w trzecim i kolejnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej to 50% wydatków na opiekę i wychowanie. Źródło finansowania stanowią proporcjonalnie środki własne gminy i powiatu. Zauważyć należy także, że rodzice biologiczni są prawnie zobowiązani do zwrotu kosztów opłat za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej właściwemu powiatowi.

Realizacja ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Asystent rodziny swoimi działaniami, w myśl ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” może wspierać także rodziny, w których kobieta znajduje się w zagrożonej ciąży lub urodziła dziecko z ciężkimi wadami rozwojowymi. Podstawą do skorzystania z pomocy asystenta rodziny jest zaświadczenie lekarskie, które potwierdza ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, powstałą w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu oraz odpowiedni wniosek zainteresowanych.

Rodziny te mogą skorzystać z szeregu innych uprawnień przewidzianych w ustawie i w celach informacyjnym Ośrodek Pomocy Społecznej udostępnia informator „Za życiem”.

Rodziny wspierające

Rodziny wspierające stanowią kolejny instrument mający na celu wsparcie rodziców biologicznych w sprawowaniu opieki i wychowaniu dzieci. Gmina może spróbować zaktywizować lokalne otoczenie rodziny w celu udzielenia pomocy rodzinie. Problemy opiekuńczo-wychowawcze mogą wynikać z braku odpowiednich wzorców w rodzinach, z których pochodzą rodzice dziecka. Dzięki współpracy z rodziną wspierającą w rodzinie wspieranej takie pozytywne wzorce funkcjonowania rodziny można zaszcześcić. Pomoc rodziny wspierającej może dotyczyć różnych aspektów życia takich jak: organizowanie czasu wolnego dzieciom, wypracowanie nawyku wspólnego spędzania czasu przez członków rodziny, pomoc w nauce, wskazówki dotyczące wychowania dzieci, ale również takich wydawałoby się oczywistych dla rodzin spraw, jak nauka gotowania, sprzątnięcia, utrzymania higieny osobistej czy racjonalnego prowadzenia budżetu domowego. Wspieranie rodziny odbywa się wyłącznie za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem. Pełnienie roli rodziny wspierającej jest nieodpłatne, a gmina ma obowiązek zawrzeć umowę z rodziną, w której zostaną zdefiniowane koszty, które podlegają zwrotowi.

W latach poddanych analizie nie szkolono rodzin wspierających i nie podpisano ani jednej umowy z uwagi na brak rodzin chętnych do pełnienia tej funkcji pomimo ogłoszonego naboru dla rodzin wspierających i ciągłego ponawiania naboru.

Placówka wsparcia dziennego

Kolejnym elementem lokalnego systemu wsparcia dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jest tworzenie placówek wsparcia dziennego, które realizują funkcję opiekuńczo-wychowawczą dla dzieci w wieku szkolnym. Placówki wsparcia dziennego dla dzieci, nazywane zwykle świetlicami środowiskowymi, mają pomagać w szczególności rodzinom napotykaającym trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych.

W latach 2021-2023 (do 30 czerwca) w gminie Borne Sulinowo realizowany był Projekt pn. „W rodzinie siła!” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Działania 7.6 Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym w ramach Regionalnego

Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014–2020. W ramach projektu wsparcie otrzymało 38 rodzin, które odbyły szereg szkoleń, takich jak m.in.: szkoła dla rodziców, trening umiejętności społecznych, trening ekonomiczny, trening cyfrowy. Rodziny uczestniczące w ramach projektu miały możliwość skorzystania z porad prawnych, wsparcia asystenta rodziny oraz szeregu działań wzmacniających rolę rodziny.

W ramach projektu powstała również Placówka Wsparcia Dziennego „Przystanek radość” działająca w Bornem Sulinowie. Placówka działa w ramach struktur Ośrodka i prowadzona jest w formie opiekuńczej jako świetlica środowiskowa, do której uczęszczają dzieci z rodzin w problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Placówka zapewnia dzieciom do ukończenia 18 roku życia opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. Organizuje zajęcia socjoterapeutyczne oraz terapię pedagogiczną i psychologiczną. Obecnie do Placówki uczęszcza maksymalna przewidziana liczba uczestników – 15 dzieci.

Wsparcie rodzin w ramach systemu zabezpieczenia społecznego

Uzupełnieniem polityki socjalnej gminy jest realizacja zadań związanych z wypłatą świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego i jednorazowego świadczenia „Za życiem”, które finansowane są w całości z budżetu państwa. Realizacją tych zadań zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej.

Świadczenia rodzinne (zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne, świadczenia rodzicielskie) i świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na okresy zasiłkowe/świadczeniowe i – poza niektórymi wyjątkami przewidzianymi w przepisach – prawo do nich uzależnione jest od spełnienia określonego kryterium dochodowego. Jednorazowe świadczenie „Za życiem” przyznawane jest na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i ich rodzin „Za życiem”. Celem tej ustawy jest wsparcie dla kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Wysokość świadczenia to jednorazowo 4.000,00 zł.

Tabela 7. Dane o korzystających z wybranych świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego i jednorazowego świadczenia „Za życiem”.

	2020	2021	2022
Rodziny korzystające z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	212	190	148
Kwota wypłaconych świadczeń	1.025.258,28	921.575,06	759.383,63
Osoby uprawnione, korzystające ze świadczenia alimentacyjnego	93	90	87
Rodziny korzystające ze świadczenia alimentacyjnego	58	58	57
Kwota wypłaconych świadczeń	455.002,00	458.439,00	451.863,00
Liczba wypłaconych jednorazowych świadczeń	2	2	1
Kwota wypłaconych jednorazowych świadczeń	8000,00	8000,00	4.000,00

Źródło: Opracowanie własne

Z przedstawionych wyżej danych wynika, że corocznie spada liczba osób pobierających zasiłki rodzinne z dodatkami oraz jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka. Spada również, choć nieznacznie, liczba osób pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Karta dużej rodziny

Uzupełnieniem lokalnej polityki społecznej jest realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. - Karta Dużej Rodziny. Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. W 2020 roku wydano 77 Kart Dużej Rodziny, w 2021 roku wydano ich 225, a w roku 2022 aż 729.

Poradnictwo specjalistyczne

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (w tym pedagogicznego, zawodowego, prawnego), terapii systemowej rodzin, treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji czy mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego czy dbałości o higienę otoczenia a także osobistą. Poradnictwo powinno dotyczyć sposobów zaspokajania potrzeb dziecka i rozwiązywania problemów wewnątrz rodziny. Niezwykle ważnym elementem jest dostęp rodziny do pomocy prawnej, pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie czy przeciwdziałania uzależnieniom.

Gmina Borne Sulinowo zapewnia pomoc w postaci specjalistycznego poradnictwa. Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej dla mieszkańców Gminy Borne Sulinowo działa 3 razy w tygodniu. W ramach działalności Punktu Konsultacyjnego d.s Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych zapewnione jest wsparcie terapeutów i psychoterapeutów, udzielane jest poradnictwo specjalistyczne w zakresie uzależnień oraz poradnictwo poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

VI. Zasoby instytucjonalne

Każda gmina posiada pewne zasoby, które może wykorzystywać do poprawy sytuacji rodzin mieszkających na jej terenie. Zasobami wspierającymi rodzinę i dziecko są instytucje i organizacje, które działają na terenie danej gminy bądź obejmują swoim zasięgiem działania jej mieszkańców. W gminie Borne Sulinowo oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje mające w obszarze swoich działań udostępnienie pomocy i umożliwienie realizacji własnych zainteresowań dla rodziny i dziecka. Stanowią one swoisty kapitał umożliwiający prowadzenie szerokiego, instytucjonalnego i interdyscyplinarnego wsparcia dla rodzin.

Tabela 8. Zasoby instytucjonalne w zakresie wspierania rodziny

Nazwa instytucji/organizacji/podmiotu	Dane adresowe
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowo	ul. Lipowa 6, 78-449 Borne Sulinowo
Publiczna Szkoła Podstawowa w Bornem Sulinowie	ul. Chrobrego 25, 78-449 Borne Sulinowo
Liceum Ogólnokształcące	Al. Niepodległości 24, 78-449 Borne Sulinowo
Publiczna Szkoła Podstawowa w Łubowie	ul. Zakątna 10 78-445 Łubowo
Publiczna Szkoła Podstawowa w Juchowie	Juchowo 28, 78-446 Silnowo
Publiczna Szkoła Podstawowa w Jeleniu	Jeleń 2 78-446 Silnowo
Niepubliczne Przedszkole „Muchomorek”	ul. Szpitalna 1, 78-449 Borne Sulinowo
Miejska Biblioteka Publiczna	ul. Szpitalna 1, 78-449 Borne Sulinowo

Placówka Wsparcia Dziennego „Przystanek radość”	ul. Szpitalna 1, 78-449 Borne Sulinowo
Centrum Kultury i Rekreacji	Al. Niepodległości 21, 78-449 Borne Sulinowo
Niepubliczne Przedszkole w Łubowie	ul. Zakątna 10 78-445 Łubowo
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku	ul. Wiatraczna 1, 78-400 Szczecinek
Sąd Rejonowy w Szczecinku	ul. Boh. Warszawy 42 78-400 Szczecinek
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Szczecinku	ul. Wiatraczna 1 78-400 Szczecinek
Klub MKS Wrzos	Al. Niepodległości 21, 78-449 Borne Sulinowo
Ludowy Klub Sportowy „Orzeł” w Łubowie	ul. Sportowa 78-445 Łubowo
Stowarzyszenie „Promyk Nadziei”	Al. Niepodległości 30a/3 78-449 Borne Sulinowo
Stowarzyszenie Trzeźwościowe Klub Abstynenta „Pierwszy Krok”	ul. Szpitalna 1 78-449 Borne Sulinowo
Stowarzyszenie „Pomost”	Juchowo 51 78-446 Silnowo
Komisariat Policji w Bornem Sulinowie	ul. Chrobrego 2 78-449 Borne Sulinowo

Źródło: Opracowanie własne

VII. Adresaci programu

Gminny Program Wspierania Rodziny adresowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Borne Sulinowo, zwłaszcza rodzin dysfunkcyjnych oraz doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych, rodzin o trudnej sytuacji materialno-bytowej, zagrożonych ubóstwem, dotkniętych przemocą i uzależnieniami, rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi i chorymi przewlekłe, rodzin zmagających się z bezrobociem, wielodzietnych, rodzin niepełnych, rodzin z osobami starszymi, zależnymi, wymagającymi pomocy osoby drugiej, ale również rodzin, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Rodzin, które na skutek różnych sytuacji życiowych, znalazły się w sytuacjach wymagających udzielania pomocy przez placówki oraz instytucje prowadzące działania na rzecz wspierania rodziny.

Do realizacji celów programu przyjęto definicję rodziny zgodnie z art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej, który określa rodzinę, jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Zauważyć należy, iż rozumienie to nie wymaga występowania instytucjonalnej formy małżeństwa czy więzi pokrewieństwa, zatem rodziną nazwane zostaną wszystkie osoby wykazujące znamiona pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

Program przewiduje pracę z rodziną oraz takie formy pomocy, które mają na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.

Program adresowany jest również do instytucji i organizacji pozarządowych, działających w obszarze wspierania rodzin oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pracowników socjalnych, kuratorów zawodowych, terapeutów, policjantów, pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, nauczycieli, pracowników placówek leczenia odwykowego, pedagogów, psychologów, pracowników służby zdrowia.

VIII. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Stanowi doskonałe narzędzie identyfikacji i usystematyzowania mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń społecznego obszaru gminy Borne Sulinowo. Analiza tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu wspierania rodziny oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

Poniższa analiza SWOT została oparta o rozeznanie lokalnych potrzeb, stan wiedzy i doświadczenie pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie oraz osób zajmujących się pomocą rodzinie. Monitoring spraw związanych z pomocą społeczną, znajomość występowania problemów i tematyki związanej z szeroko rozumianą polityką społeczną, pozwoliła na przedstawienie w analizie słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wyspecjalizowana i stabilna kadra pracowników pomocy społecznej • Dobra znajomość środowiska lokalnego przez pracowników Ośrodka • Praca asystenta rodziny • Współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną • Współpraca ze specjalistami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie • Działania Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rzecz rodzin i osób uzależnionych od alkoholu • Współpraca z pedagogami szkolnymi, wychowawcami klas, do 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wystarczających środków finansowych na zatrzymanie i motywację wyspecjalizowanej kadry • Zbyt dużo dokumentacji pochłaniającej czas możliwy do przeznaczenia na pracę socjalną • Zwiększanie ilości zadań nakładanych na jednostki organizacyjne, a w związku z tym niewystarczająca kadra • Starzejące się społeczeństwo • Niewystarczająca ilość usług medycznych, rehabilitacyjnych • Problemy mieszkańców związane z długotrwałą lub ciężką chorobą, wiekiem starczym oraz niepełnosprawnością • Słaba aktywność zawodowa

<p>których uczęszczają dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca kuratorami społecznymi i zawodowymi. • Udzielanie pomocy w ramach pracy socjalnej, zawieranie kontraktów socjalnych • Wypłacanie świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, itp. oraz udzielanie świadczeń niepieniężnych • Dostępność usług opiekuńczych świadczonych osobom i rodzinom na terenie całej gminy • Realizacja programów rządowych wspierających rodzinę, osoby starsze i niepełnosprawne • Dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych (stadion piłkarski, Orlik, boiska wiejskie, siłownie zewnętrzne, place zabaw) • Oferta Centrum Kultury i Rekreacji w zakresie zajęć sportowych, ruchowych, tanecznych • Oferta Miejskiej Biblioteki Publicznej w zakresie organizacji czasu wolnego • Znaczna ilość świetlic wiejskich • Posiadanie przez szkoły własnych stołówek • Posiadanie placówki wsparcia dziennego 	<p>świadczeniobiorców</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wycuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej, brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów • Mała aktywność i integracja mieszkańców • Problemy w obszarze bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz funkcjonowania rodzin wielodzietnych • Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły i nauczyciela • Brak w środowisku osób propagujących zdrowy styl życia i efektywne wykorzystanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież • Mała świadomość i wiedza społeczna na temat wsparcia rodziny i pieczy zastępczej • Brak rodzin wspierających • Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, psychiatra, mediator rodzinny) • Słabe skomunikowanie gminy, w szczególności małych miejscowości
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Skuteczne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych i realizacja programów rządowych • Podnoszenie kwalifikacji kadry Ośrodka Pomocy Społecznej • Edukacja rodziców, • Podejmowanie i kontynuowanie współpracy z organizacjami poza- 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wystarczających środków własnych na współfinansowanie projektów • Przekazywanie nowych zadań samorządowi gminnemu bez przekazywania odpowiednich środków finansowych • Niewystarczające środki finanso-

<p>rządowymi, kościołem, itp.,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie imprez kulturalno – sportowych, festynów, itp. dla integracji mieszkańców, • Aktywizacja zawodowa bezrobotnych oraz osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, • Zorganizowanie miejsc aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, • Prowadzenie programów profilaktycznych z zakresu szkodliwości uzależnień wśród dzieci i młodzieży, • Egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim 	<p>we na efektywną pomoc i rozwój gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, niespójność, częste zmiany i trudność w interpretacji przepisów • Zanik więzi i tradycji rodzinnych • Wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, • Uzależnienia członków rodzin od alkoholu, środków odurzających, internetu, mediów społecznościowych • Zagrożenie integracji i aktywności lokalnego społeczeństwa • Brak chęci współpracy rodzin zmagających się z problemami społecznymi z jednostkami świadczącymi pomoc • Migracja zarobkowa, podejmowanie zatrudnienia w szarej strefie, wyjazdy do pracy poza granice kraju • Dysfunkcja osób niepełnosprawnych z powodu barier architektonicznych • Brak satysfakcjonujących lokalną społeczność form spędzania wolnego czasu • Brak możliwości zaspokojenia uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych (mieszkania socjalne i komunalne) • Brak możliwości zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób niepełnosprawnych (mieszkania wspomagane i treningowe)
--	--

IX. Cele Programu

Cele powinny opierać się na szansach pojawiających się w otoczeniu rodziny oraz poprzez wykorzystanie poszczególnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, w tym istniejących zasobów wewnętrznych gminy. Założeniem Programu jest wielopłaszczyznowe wsparcie dla rodzin oraz jej członków. Działania Programu mają przysłużyć się przede wszystkim odbudowaniu zaburzonych relacji w rodzinie oraz wspieraniu potencjału drzemiącego w każdej z rodzin. Ponadto, działania podjęte w celu realizacji zadań mają zapobiegać powstawaniu sytuacjom kryzysowym poprzez udzielanie wsparcia we wszystkich aspektach wymagających pomocy specjalistów. Ważnym jest uwzględnienie pozycji dziecka w Programie, a tym samym wzmocnienie systemu ochrony dzieci przed niedostosowaniem społecznym, wykluczeniem i marginalizacją poprzez szereg podejmowanych działań profilaktyczno-wychowawczych, w tym wspieranie uczniów wymagających szczególnej pomocy.

Zakłada się dalsze rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez zintegrowane i spójne działania na rzecz dziecka i rodziny w zakresie wzmocnienia funkcji rodziny będącej naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka.

Celem strategicznym Programu jest:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin w gminie Borne Sulinowo.

Cel strategiczny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe:

1. Przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym oraz pomoc w rozwiązaniu już istniejących.
2. Tworzenie spójnego systemu wspierania dziecka i rodziny.
3. Zwiększanie kompetencji rodzicielskich w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
4. Zabezpieczanie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodziny - pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin.
5. Prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodzin.

Cel główny: Wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin w gminie Borne Sulinowo			
Cel szczegółowy	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki ewaluacji
Przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym oraz pomoc w rozwiązaniu już istniejących	<ul style="list-style-type: none"> - monitoring sytuacji rodzin zagrożonych wystąpieniem sytuacji kryzysowych oraz analiza przyczyn ubiegania się o pomoc społeczną, - współpraca rodziny z pracownikiem socjalnym i asystentem rodziny, - wspieranie rodziców w wychowywaniu i edukacji dzieci oraz organizacji czasu wolnego, - współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, organizacjami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych, - wspieranie wszelkich form aktywności społecznej przyczyniających się do rozwijania prawidłowych postaw rodzinnych osób i rodzin wymagających wsparcia, - realizacja działań i programów przyczyniających się do podnoszenia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców, - promowanie rodziny w działaniach swoich instytucji, - kierowanie wniosków do sądu o wgląd w sytuację rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS (pracownicy socjalni i asystenci rodzinni) • placówki oświatowe • pedagodzy i wychowawcy • placówka wsparcia dziennego • PCPR • GKPiRPA • sąd opiekuńczy • Policja 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem przyczyn i struktury tych rodzin - liczba organizowanych akcji na rzecz promowania rodziny, - liczba warsztatów, prelekcji odbywających się w ramach Programu
Tworzenie spójnego systemu wspierania dziecka i rodziny	<ul style="list-style-type: none"> - koordynowanie działań różnych instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny, - rozwijanie współpracy z instytucjami działającymi w sferze pomocy dziecku i rodzinie, - wdrożenie systemu działań profilaktyczno-interwencyjnych obejmujących całą rodzinę, - realizacja działań ujętych w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej, - doskonalenie kadry działającej na rzecz rodziny - powoływanie grup interdyscyplinarnych, w skład których będą wchodzić m.in. asystent rodziny, pedagog szkolny, pracownik socjalny, przedstawiciel Policji, przedstawiciel organizacji pozarządowej, przedstawiciel GKPiRPA, przedstawiciel Służby zdrowia, kurator sądowy i inni specjaliści w zależności od potrzeb, - poszukiwanie rodzin wspierających, które mogą aktywnie udzielać pomocy w przezwyciężaniu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających, - rozwój placówki wsparcia dziennego poprzez zwiększanie zakresu działań na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS • placówki oświatowe • placówka wsparcia dziennego • PCPR • GKPiRPA • ośrodki zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba założonych „Niebieskich Kart”, - liczba odbytych w sprawie rodziny posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych i grup - liczba interwencji ze względu na stosowanie przemocy w rodzinie, - liczba posiedzeń GKPiRPA - liczba wniosków o przymusowe leczenie

<p>Zwiększanie kompetencji rodzicielskich w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc specjalistyczna dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz zjawiskiem przemocy, - współpraca wszystkich instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy, - funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, - organizowanie spotkań w szkołach przez specjalistów zajmujących się szeroko pojmowanym bezpieczeństwem, promowanie postaw prozdrowotnych, - wsparcie asystenta, rodzin wspierających, - prowadzenie monitoringu sytuacji rodziny i dziecka po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny, - działalność placówki wsparcia dziennego, - poszerzenie ofert zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, - podnoszenie kwalifikacji i umiejętności specjalistów działających na rzecz rodzin - opłacanie pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, - zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla osób i rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS (asystenci rodziny i pracownicy socjalni) • Kościół, • Policja • GKP RPA, • Gminny Zespół Interdyscyplinarny • placówki oświatowe • Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, • Placówka Wsparcia Dziennego • ośrodki zdrowia • Miejska Biblioteka Publiczna • Centrum Kultury i Rekreacji • Urząd Miejski 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z poradnictwa, - liczba podmiotów udzielających wsparcia, - liczba rodzin, które zakończyły współpracę z asystentem ze względu na nabycie umiejętności samodzielnego funkcjonowania. - liczba zajęć pozalekcyjnych i liczba dzieci biorących udział w zajęciach, - liczba porad udzielanych przez specjalistów. - liczba dzieci korzystających z placówki wsparcia dziennego. - liczba skierowań na leczenie odwykowe, - liczba wydanych Kart Dużej Rodziny - kwota wydatkowana na realizację programów celowych - kwota wydatkowana na koszty utrzymania dzieci w systemie pieczy zastępczej.
---	---	---	--

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodziny - pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie finansowe rodzin, - wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną (stypendia, zasiłki, dofinansowanie do imprez szkolnych i wycieczek, udział w projektach) - dożywianie dzieci w szkołach, - przyznawanie i wypłata świadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS • szkoły, • Urząd Miejski 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin, świadczeń i kwota wydatkowana na świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego i inne - liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia niepieniężnego - liczba dzieci korzystająca z pomocy materialnej,
Prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodziny	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie kampanii, konferencji, seminariów promujących wartość rodziny, - organizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych sprzyjających umocnieniu rodziny, - organizowanie imprez okolicznościowych, wyjazdów, spotkań - dystrybucja materiałów informacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • OPS • placówki oświatowe • placówka wsparcia dziennego 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba warsztatów, prelekcji, spotkań, konferencji organizowanych w szkole i innych jednostkach, - liczba imprez okolicznościowych

X. Realizatorzy Programu

Realizatorami Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2024 są instytucje i podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny, w szczególności rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz inne podmioty realizujące działania na rzecz wspierania rodziny. Przy realizacji Programu współpracować powinny podmioty publiczne oraz podmioty niepubliczne.

XI. Źródła finansowania

Źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 będą:

- budżet Państwa – dotacje na realizację zadań zleconych i własnych;
- budżet samorządu województwa;
- budżet Gminy Borne Sulinowo;
- środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w programie;
- środki pozyskane z innych prawem określonych źródeł np. unijne, z funduszy celowych.

Roczne plany finansowe powinny uwzględniać poszczególne działania Programu tak, by dostosowywać możliwości finansowe do możliwości gminy oraz ustalonych działań.

XII. Monitoring i ewaluacja Programu

Przedmiotem ewaluacji będzie ocena skuteczności podejmowanych działań w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji zadań oraz zainteresowania nimi odbiorców. Monitoring realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 będzie się opierał przede wszystkim na gromadzeniu oraz analizowaniu danych będących w posiadaniu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Monitoring Programu pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Dla skutecznej realizacji założonych w programie działań, prowadzenia ewaluacji i monitoringu, realizacja Programu winna opierać się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, innymi podmiotami oraz organizacjami.

Realizatorzy zadań, wskazani w niniejszym Programie, zobowiązani są do przekazywania informacji i danych, niezbędnych do opracowania rocznych sprawozdań z realizacji Programu, Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie, jako jednostce koordynującej realizację Programu i odpowiedzialnej za przygotowanie rocznych sprawozdań z realizacji Programu.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do dnia 31 marca każdego roku burmistrz składa radzie miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

XIII. Przewidywane efekty

Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie gminy Borne Sulinowo oraz poprawy stylu i jakości ich życia. Efektem będzie zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dzięki ścisłej współpracy instytucji, organizacji działających na rzecz rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych. Zintegrowane działania przyczyniają się do zminimalizowania negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach, poprawy ich funkcjonowania, jednocześnie zapobiegając umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Spodziewanymi rezultatami realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w latach 2024-2026 są:

- ograniczenie występowania patologii społecznych,
- wzmocnienie więzi rodzinnych,
- zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach,
- poprawa funkcjonowania społecznego dzieci, młodzieży i rodzin ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dzieci oraz rodzin,
- dążenie do zmniejszenia się negatywnych zachowań pośród dzieci i młodzieży,
- stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego,
- efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów.

XIV. Zakończenie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, a w szczególności życia dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinom w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości do samodzielnego zmierzenia się z występującymi problemami.

Powyższe działania zwiększą szanse rodzin, aby prawidłowo funkcjonowały w środowisku oraz wykorzystywały własną aktywność i wewnętrzny potencjał w celu zdobycia nowych umiejętności. Odpowiednie podejście stworzy możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym i tym samym podniesie jakość życia mieszkańców Gminy Borne Sulinowo.

Przedstawione w Programie działania mają charakter subsydiarny, wspierający rodziny, mający wzmocnić ich zasoby i kompetencje w wypełnianiu funkcji rodzicielskich. Działania te mają systemowo wspierać rodziny, które doświadczają trudności opiekuńczo-wychowawczych, a w konsekwencji pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji wynikających z jej istoty. Pozwolą również zatrzymać dziecko w jego rodzinie naturalnej lub umożliwią powrót do niej w razie czasowego umieszczenia w pieczy zastępczej. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe tylko przy współpracy instytucji powołanych do wspierania rodziny podmiotów, przy współpracy i współdziałaniu ze strony rodzin, gdyż osiągnięcie zakładanych celów w znacznej mierze jest zależne od członków rodzin, ich motywacji do zmiany sytuacji i przezwyciężenia trudności.